

שיעורים בקול הלשון

בלבביפדיה מחשבה "דין" #42458539
בלבביפדיה עבודת השם "מכת ערוב-ערב רב" #42295649
צורת אדם בנושא "גלגל העין" #42293856

בלבביפדיה מחשבה	בלבביפדיה עבודת ה'
יתקיים א"ה כל יום רבעי	יתקיים א"ה כל יום חמישי
רח' קדמון 4	רח' הרב בלוי 33
חולון	ירושלים
20:30	20:30

צורת אדם
שיעור הבא
יא' אייר
נושא: אוזן-אליה

תוכן הגיליון

נקודה מתוך הפרשה	עמוד א'
לחיות את הפרשה	עמוד א'
ליקוטים	עמוד ב'-ז'
סוגיות במחשבה	עמוד ח'
שולחן ערוך עם ביאור בלבבי משכן אבנה	עמוד יא'
עץ חיים עם ביאור בלבבי משכן אבנה	עמוד יב'
עץ חיים עם פירושים על התורה - ועל העבודה	עמוד טו'

בלבבי משכן אבנה

פרשת ויקרא ♦ תשפ"ו ♦ #441

נקודה מתוך הפרשה

חלב

כתיב בפרשתן (ויקרא ג, ג), בהקרבת זבח השלמים: אֶת הַחֶלֶב הַמִּכְסָּה אֶת הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל הַקֶּרֶב. מה פשר הכפילות - וְאֶת כָּל הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל הַקֶּרֶב - הנאמר בזבח השלמים.

ביאור מורינו הרב שליט"א

אמרו רבותינו ז"ל על השומן הזה שהוא נפרד מן הבשר: (חולין מט ע"ב) "תותב קרום ונקלף", וקראוהו בשם הזה על שם שהוא לבוש שהבשר מתלבש בו כשמלה, שתרגום "שמלתו": תותביה, והוא קרום והוא נוח להקלף. הא למדת שאין שניהם שוים לא בשמם ולא בטבעם. לא בשמם, שהשומן הנפרד והנקלף מן הבשר נקרא חלב, ושאינו נפרד ומתערב בבשר נקרא שומן. ולא בטבעם, כי השומן הנפרד קר ולח ויש לו גסות ועובי, קשה להתבשל באסטומכא, והשומן המחובר בבשר הוא חם ולח, עכ"ל.

והבן שגדר חלב הוא שומן נפרד מן הבשר, ולכן הוא קרום ונקלף, היינו קרום ונפרד. ונחלקו אף אם גדרו 'תותב' כנ"ל, והיינו אם גדרו כשמלה, שפרוש על הבשר, והוא כמו שמלה שלובש האדם וזה אינו חלק מבשרו, וזה לכ"ע נקרא חלב. אולם אם אינו 'תותב', אלא נעשה חתיכות חתיכות כלשון רש"י (הב"ל), היינו שהוא יותר אדוק עם הבשר, ולכך אינו מוסר וכשלמה, אלא מוסר חתיכה חתיכה, וזה מורה על אדיקותו. והנה נחלקו ר' ישמעאל ור' עקיבא, אי הוה בכלל הבשר, או נקרא חלב. ולכו"ע נקרא חלב דבר שאינו חד עם הבשר, והבן.

אמרו (חולין מט ע"א - ע"ב), וז"ל, דתניא אֶת הַחֶלֶב הַמִּכְסָּה אֶת הַקֶּרֶב וגו' להביא חלב שעל גבי הקרב, עכ"ל. ועיין רש"י (על אתר), אולם החלב שתמא הוא החלב המכסה את הקרב, וכמ"ש רש"י (שמות כט, יג), וז"ל, הוא הקרום שעל הכרס, עכ"ל. ואמרו (חולין שם), וז"ל, ר"ש אומר מה חלב המכסה את הקרב קרום ונקלף - אף כל קרום ונקלף. ר"ע אומר: מה חלב המכסה את הקרב תותב, קרום ונקלף - אף כל תותב קרום ונקלף, עכ"ל. וכפרש"י (שם ד"ה תותב), וז"ל, כשמלה הוא פרוש על הקרב, וכן על הדקין בראשן, אבל חלב הקבה אינו תותב אלא חתיכות חתיכות הוא אדוק, עכ"ל, עיי"ש.

ועוד יש שומן ע"ג החלב, כמ"ש רש"י (דברים לב, יד), וז"ל, חמאת בקר - הוא שומן הנלקט מע"ג החלב, עכ"ל. וכן עיין רש"י (בראשית יח, ח).

וכתב הרמב"ן (ויקרא א, ח), וז"ל, יקרא החלב כן בעבור שהוא השומן הנפרד מן הבשר, עכ"ל.

וכתב רבנו בחיי (ויקרא ג, ט), וז"ל, חלב בלשון הקדש הוא השומן הנפרד מן הבשר והוא נקלף ממנו, כי השומן המתערב עם הבשר ואינו נפרד ממנו ההוא יקרא שומן, כענין שכתוב: (דברים לב, טו) וַיִּשְׁמֶן וַיִּשְׂרֹן וכו', וכן

לחיות את הפרשה

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה (ויקרא א, א)

אמר ר' זריקא וכי תעלה על דעתך שהיה משה מניח את השכינה והולך לו לצד אחר שכך כתיב בו קרייה, אלא לא בא הכתוב אלא להודיע ענותנותו וצניעותו של משה (מדרש הגדול ויקרא א, א)

למעשה

לכל אדם, עליו להכיר את נפשו יותר ויותר בדקדוק, ולא לייחס לעצמו שום כח שאינו בכוחותיו. הכרת גבולות כוחותיו, היא היא שורש בניין הענוה. והוא שורש כל בנין קומת אדם, יציאה מ'המדמה', והכרת המציאות בגבולותיה. הכרת המציאות היא שורש כל עבודת האדם. הכרת מציאות של כוחותיו, ושורשה העליון - הכרת מציאותו ית"ש, שהוא הוא המציאות המוחלטת.

מהות הענוה

מהות ענוה פנימית ומדויקת, יש בה כמה חלקים:
א. להכיר את כוחותיו, ואת גבולותיהם. ולצאת מכח המדמה, שמדמה שיש בו מה שאין בו.
ב. להכיר שכל מה שיש בו, 'הכל' מתנה ממנו ית"ש.
ג. שלמות מדרגת הענוה לדבוק בידיעה שלמעלה מן הבחירה, ואזי הכל ממש - ללא יוצא מן הכלל - רק מהקב"ה, ואין לו מעצמו כלום.
ד. להרגיש 'פשוט', כי כל היותו אינה שלו, אלא של הקב"ה.

וַיִּקְרָא אֵל מֹשֶׁה (א א)

רע"ה קטנה. כלומר, להורות שזכה רק לא' קטנה. כנודע, שיש אותיות רגילות, גדולות וקטנות, והם ג' מדרגות. וכונת משה רע"ה להורות שזכה רק לבחינה א' של אותיות קטנות, וזה גופא ענותנותו. (בלבבי חלק ה' נח)

בריש ספר ויקרא כתיב, "ויקרא אל משה" וגו': א' זעירא. הענין, התורה מתחילה באות ב', "בראשית". ובמתן תורה נגלה בחינת א', "אנכי" וזה ע"י משה. כלומר, גילוי הא' שקודם לב' הוא ע"י משה רע"ה. ואות הא' הזו, כתבה משה

אָדָם פִּי יִקְרִיב מִמֶּנּוּ קִרְבָּן (א ב)

קרבן העולה - אין לו אפשרות לעשות זאת, כי הממון הזה דייקא מחזיר אותו לכאן. זו פעולה בדיוק הפוכה מנקודת העליה אותה הוא רוצה לפעול. (מסילת ישרים בחלק ב פרק יא)

וַיִּקְרָא כְּתִיב: 'אֲנִי ה'... שׁוֹנֵא גִזַּל בְּעוֹלָה' (ישעיהו סא, ה). מדוע לשון הכתוב דוקא "שונא גזל בעולה"? וכי אם יביא קרבן חטאת או שלמים מן הגזל, קרבנו יעלה לרצון?! מהו, אם כן, ענין הגזל בעולה? הרי כל עניינו של קרבן עולה שהוא עולה כליל. בפשטות כאשר האדם מקריב עולה, כל הקרבן עולה כליל, ולא נשאר אלא העור בלבד. אך ידועים דברי חז"ל, ומבואר יותר בראשונים [הרמב"ן ועוד], שהאדם צריך לראות את מה שעושים לבהמה כאילו עושים לו עצמו. "אדם כי יקריב מכם", כאילו את עצמו הוא מקריב. עוד אמרו חז"ל: "אין צו אלא לשון זירוז, מיד ולדורות. אמר ר' שמעון ביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש בו חסרון כ"ס" (ת"כ פ"ר צו). מהו אפוא עניינו של הזירוז? שעל אף שיש חסרון כ"ס - תזדרז. זה פשוטם של דברים, אבל בעומק, הזירוז הוא שאין כאן כלל חסרון כ"ס! בודאי שלכאורה יש חסרון כ"ס בפועל, שהרי הוא קנה את הבהמה בדמים מרובים. אך בעומק, "אדם כי יקריב מכם", אם הוא עולה יחד עם העולה, הרי שאינו נחסר מאומה! אין מלווין לו לאדם בשעת מיתתו לא כסף ולא זהב, אלא מעשים טובים". כיצד מלווים אותו המעשים טובים? כי הוא עולה איתם יחד, ממילא הוא לא הפסיד כלום. משא"כ הזהב והכסף נשארים כאן, ובשעה שהוא מת הם עוברים ליורשים והמת הפסיד אותם. אם רק הקרבן עולה והמקריב נשאר כאן - באמת הוא נחסר, אבל אם נחשב שכביכול עשו לו את מה שנעשה לבהמה והוא עולה יחד עם העולה [לכן הלויים היו שרים על הקרבנות, שזה סוד העליה, שהנפש עולה יחד עם שירת הלויים ומתאחדת עם עליית הקרבן], אם כן, הוא לא מפסיד כלום. אמנם, בשעה שאדם גוזל מחבירו, הרי הוא מחוייב לקיים "והשיב את הגזילה אשר גזל", ואם הוא צריך להחזיר את הגזילה לכאן, איך היא תעלה למעלה?! "שונא גזל בעולה" דייקא. הרי כמו שידוע בדברי רבותינו והאר"י ז"ל, אדם עלול לחזור בגלגול על פרוטה שגזל, מחמת שמוטל עליו חיוב להשיב את אותו ממון. ממילא, כשהוא רוצה לעלות עם אותו ממון שקנה בו את

ידועים דברי הרמב"ן (ויקרא א, ט), בסוד כל הקרבת הקרבנות, שעיקר ההקרבה היתה צריכה להיות באדם עצמו, שכיון שחטא לאלקיו בגופו ובנפשו ראוי לו שישפך דמו וישרף גופו לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכפר הקרבן הזה שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש, וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו, והמנות להחיות בהן מורי התורה שיתפללו עליו. ומטעם כן ציוה ה' שכאשר יחטא יביא קרבן, ויסמוך עליו כנגד המעשה, ויתודה בפיו כנגד הדבור, וישרוף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה והתאוה, והכרעים כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו, ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו בנפשו. ובכך יעלה לו הדבר כאילו הקריב את עצמו.

וכיצא בזה אמרו חז"ל (ראה מנחות קי. ובתוס' שם ד"ה ומיכאל), שמייכאל השר הגדול עומד ומקריב נשמותיהם של ישראל על גבי המזבח.

היינו שבעולמינו אנו נעשה ההקרבה של בהמה חלף הקרבת האדם, אך כנגד זה בעולם העליון עיקר המדרגה היא בהקרבת האדם עצמו שנעשה על ידי הקרבת הבהמה תמורתו, על גבי המזבח.

וזהו עיקר תכליתה של הבהמה לעלות קרבן חלף האדם, והוא רמוז בשם 'בהמה' שבו שורש המילה 'במה', ואותיות מ' ה' בגמטריה האדם, לומר שתכלית מהותה להיות חלף האדם ולעלות תחתיו בבמה.

וב' האותיות ה' שהוכפלו בבהמה רמז לשתי ההעלאות המתקיימות בהקרבה בבמה, היינו העלאת הבהמה כאן, והעלאת נפש האדם כנגדה למעלה.

אך בעומק, אין כאן שתי העלאות שונות, אלא בעצם

אדם - מהו מצד כך עומק ההגדרה של הקרבת קרבן - כאשר מקריבים לאדם את קרבנו מהבהמה שלו, מה שמונח בקרבן זה שהוא צריך לעלות בנפשו מהנפש הבהמית שלו לנפש האלוקית, - בפועל מקריבים בהמה ומעלים אותה למדרגת אדם, - ובתוך האדם עצמו מה צריך שיהא? - עלייה ממדרגת נפש בהמית דיליה למדרגת נפש אלוקית דיליה

וזה כבר השורש לעלייה של האדם ממדרגת אדם לאלוקות.

וא"כ, יש את העלייה הכללית של הבהמה למדרגת אדם, ויש את העלייה בתוך האדם עצמו לעלות נפשו הבהמית שלו לחלק העליון יותר, לנפש האלוקית.

ולפי"ז נבין - יש במה ויש מזבח, ובכמה עצמה יש במה גדולה ובמה קטנה במה גדולה זה במת ציבור ובמה קטנה זה במת יחיד, - מה שמקריבים ע"ג הבמה בהמה זה מונח במילה במה עצמה שיש בה את האותיות בהמה ורק שחסר את ההכפלה של הה"י, לעומת כך מזבח, המזבח עצמו שייך למדרגת אדם אלא שמעלים על גביו בהמה כדי להעלות אותה למדרגת המזבח עצמה שהיא במדרגת אדם.

והרי הגמ' בחגיגה (יב, ב) אומרת שברקיע הנקרא 'זבול' מתוך השבעה רקיעים, יש את המזבח של מעלה, ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב את נשמותיהם של ישראל ע"ג אותו מזבח, והרי שמזבח ביסודו העליון, הוא נועד להקרבת נשמות, כלומר, הוא מיועד עבור אדם, אלא שכשזה משתלשל למטה למזבח תחתון מקריבים עליו בהמה להעלותה למדרגת אדם אבל ביסודו הוא מזבח של אדם.

וכשהמזבח התחתון יורד למדרגה הנמוכה הגמורה שלו, הוא יורד ממדרגת מזבח והוא הופך להיות במה.

וסדר המדרגות א"כ, מתתא לעילא - במה, מזבח כפשוטו, ומזבח עליון הנמצא ברקיע שנקרא 'זבול'.

ובדקות יותר - הרי כמו שנתחדד, בהמה זה אותיות במה אלא שנחסר ב'במה' ההכפלה של הה', אך ישנו אופן נוסף בצירוף של המילה במה - ב'מה, וכפי שידוע עד מאד - מה זה בגימטריא אדם, והרי שבמילה במה עצמה גנוז ב' אדם.

העלאת הבהמה במזבח, הרי היא עולה ממדרגת הבהמה למדרגת האדם, וכענין האכילה שכשהאדם אוכל מהבהמה הרי הוא מתקן את הקלקול שבה ומעלה אותה למדרגת אדם, כמו כן בהקרבתה על גבי המזבח חלף נפשו של האדם שהיתה צריכה להעלות לקרבן, הבהמה עצמה זוכה ועולה ממדרגתה, מדרגת הבהמה, למדרגת אדם.

זהו האמור בפסוק (שם א. ב) "אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה" וגו', היינו שכאשר הוא בא להקריב את נפשו על ידי הקרבת הבהמה, מעלה אותה למדרגת האדם. ובוה נעשה הקרבן אשה ריח ניחוח לה', היינו שעולה למעלה למדרגה העליונה. (בלבביפדיה מחשבה ערך במה)

ובכללות הדבר העולה ע"ג המזבח לקרבן זהו בהמה, והיא מה שעולה בהגדרה כללית להקב"ה "אשה ריח ניחוח לה'" (ויקרא א, ט).

אלא בשונה ממצות עליה לרגל שהקב"ה ציוה לעלות לרגל - "שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה'" (שמות לד, כ"ג), ששם המצוה היא עליה כפשוטו, שהאדם יעלה מהמקום שהוא נמצא אל "פני האדון ה'" במקום ביהמ"ק, אבל כאן אף שגם כאן הקב"ה ציוה להעלות קרבן, אבל זה לא עליה כפשוטו ממש שהקרבן עולה אליו יתברך שמו להדיא, וא"כ מהי ההגדרה של עליה המתגלה בקרבן? - כהגדרה יסודית, עיקר תחילת העלייה של הקרבן היא במה שמעלים את הבהמה למדרגת אדם, וזה מהות מדרגת הקרבנות, עליה של בהמה למדרגת אדם וכידוע מדברי הרמב"ן מיסוד דברי חז"ל על מה שנאמר בתחילת ספר ויקרא (א. ב) "אדם כי יקריב מכם" שאדם המקריב קרבן זה נחשב לו כאילו הקריב את עצמו, ומבאר הרמב"ן שטעם הדבר משום שבעצם כל מה שנעשה לבהמה היה צריך להעשות לאדם עצמו, ולכן בשעה שמקריבים את הבהמה, האדם צריך לצייר לעצמו שזה מה שהיה ראוי שיעשה בו.

וא"כ, עומק סדר הדברים הוא כך - יש עליה של הבהמה למדרגת אדם, ויש עליה של האדם להקב"ה, כלומר, זה לא עליה ישירה מהבהמה ישר להקב"ה אלא זה עליה בתחילה ממדרגת בהמה למדרגת אדם - "אדם כי יקריב" - שהאדם עצמו עולה אליו יתברך שמו.

נעמוד ראשית, בעיקר על העלייה של הבהמה למדרגת

^א בקרבן חובה וכעין זה בקרבן נדבה.

^ב וכמו בדוגמא השורשית בשם הוי"ה שיעקר השם הוי"ה הם האותיות ל'ה' ו'ה' והאות ה' מוכפלת בשם הוי"ה. מעין אותו דבר מתגלה בבהמה.

שעולים עליה דקלקול בבחינת הגאווה של עשו ובבחינת ה'אנא אמלוך' של מלכי אדום, ואז, כדרכם של גסי הרוח הקב"ה משליכם ממקום גובהם, כפי שנאמר במלכי אדם 'וימלוך... וימות'.

וא"כ, הגילוי שמתגלה במדרגת הבמה, שייך הן לצד של הקדושה והן לצד של הקלקול, ומצד כך, במה מלשון בהמה זה יכול להיות בהמת הקדש, ויכול להיות ח"ו בהמה שהיא תקרובת לע"ז כמו שברור ופשוט, אבל יתר על כן, אפילו כשזה בהמה שעולה למדרגת אדם, הרי במה זה ב' - מה, ב' - אדם כמו שנתחדד, והרי שכמו שזה יכול לעלות לאדם דתיקון, זה יכול לעלות גם לאדם דקלקול.

וא"כ מונח כאן ההגדרה ששייך שיהיה במה דתיקון ושייך שיהיה במה דקלקול - וזה השורש העמוק למה שנאמר בפסוקים ומבואר בסוגיות הרחבות שנמצאות בחלק האחרון של מסכת זבחים (ק"ב, ב) שיש את זמן היתר הבמות ויש את זמן איסור הבמות ומבואר שם בסוגיות בסדר כל הזמנים שהיו, מתי היה זמן איסור הבמות ומתי זמן היתר הבמות - בזמן שהמשכן היה בנוב וגבעון וכן בזמן בית עולמים נאסרו הבמות והיו זמנים אחרים שהיה היתר לבמות, ומ"מ, מונח כאן א"כ בעומק שיש בכמה צד של איסור וצד של היתר.

וידועים דברי חז"ל שמתחילה הבמות היו חביבים לפניו יתברך שמו, וכיון שתפסוה האומות לעצמם, הם הפסיקו להיות חביבים לפניו יתברך שמו ואז נאסרו הבמות.

ועולה א"כ, שישנם שתי תפיסות של עליה כשמעלים בבמות, למי זה עולה, האם מעלים להקב"ה כלומר לצורת אדם שעולה להקב"ה בבחינת 'ומנחליאל במות' שזה דייקא 'מי שנחלו א-ל' עולה לגדולה, שהוא עולה להקב"ה, או שמעלים ח"ו על הבמה דברים שהם איסור, - "זה לעומת זה".

ולפי"ז נתבונן להבין ברור - מה שבבהמה יש אופן שהדבר עולה למעלה לקדושה או עולה לקלקול מונח כאן השורש שזה דוקא מכח מדרגת במה, אבל מצד מדרגת מזבח, שם כבר לא שייכות שתי המדרגות הללו, אלא מזבח ביסודו הוא עליה דקדושה בלבד, וזה א"כ עומק ההבדל העצמי בין מדרגת במה למדרגת מזבח, - בראשית הדברים נתחדד ההבדל הכללי בין מדרגת במה למדרגת

וביאור הדברים - הרי כמו שהוזכר בראשית הדברים ישנם שתי דרשות בגמ' על כמה, מחד דורשת הגמ' על כמה את הפסוק 'ומנחליאל במות' שאם הוא זכה שנחלו א-ל, אזי הוא עולה לגדולה, שזה האופן שמתגלה עליה של האדם מצד התיקון, ולעומת כך 'במות ארנון' - אלו גסי הרוח שזהו עליה של אדם דקלקול. ובלשון כללית מאד, זוהי מדרגת יעקב לעומת מדרגת עשיו.

מדרגת יעקב היא "איש תם יושב אהלים" (בראשית כה, כז) ועליו נאמר 'ומנחליאל במות' כיון שנחלו א-ל, עולה לגדולה, שכיון שהוא עמל בתורה, התורה ניתנת לו במתנה וא"כ עליו נאמר רישא דקרא "וממתנה נחליאל" כמו שדורשת הגמ' שם בנדרים "כיון שניתנה לו במתנה נחלו א-ל", וממילא עליו נאמר גם סיפא דקרא "ומנחליאל במות" שהוא עולה לגדולה.

וזה א"כ סדר מדרגת יעקב אבינו, בתחילה הוא 'יושב אוהלים, במדרגה של 'מתנה', כלומר שמכח עמלה של תורה, התורה ניתנת לו במתנה.

לאחר מכן הוא במדרגה של 'ממתנה נחליאל', שנחלו א-ל. ולאחר מכן 'ומנחליאל במת' שהוא עולה לגדולה. זה צורת אדם דיעקב.

לעומת כך הצורה ההפוכה שהיא צורתו של עשיו הרשע שנקרא 'אדום' (בראשית כה, ז) שלעומת מדרגת 'אדם', אדום זה האדם הגס-רוח, והרי שורש הגאווה כמו שהרחיבו רבותינו זהו ממלכי אדום הקדמונים שכל כוחם לא היה אלא גאווה של 'אנא אמלוך', זהו גדר גסי-הרוח, ובהם מתגלה המדרגה של 'במות ארנון' - שאמנם הם עולים לגדולה במה שהם מולכים שזה בחינת הבמות שבהם, אבל - 'וימלוך... וימת' (בראשית לו, לב-לג), זוהי העלייה דקלקול.

ולפי"ז, הבמה שהיא אותיות בהמה, היא המקום שעליו מעלים את הבהמה למדרגת צורת אדם כמו שנתחדד, ומה שבמילה במה עצמה מונח ב' - מה, ב' - אדם (גימ' מ"ה), היינו שישנם שתי אופנים שמתגלים בכמה לאיזה צורת אדם מעלים את הבהמה, האם מעלים את הבהמה לצורת אדם דתיקון בבחינת 'ומנחליאל במות' שמעלים אותה לצורת אדם של 'יעקב איש תם' שהוא 'עולה לגדולה' או שמתגלה בכמה ה'לעומת זה', ה'במות ארנון' - אלו גסי הרוח'

¹ בפרק פרת חטאת, ובעוד מקומות בש"ס כידוע.
² שהרמב"ם ועוד ראשונים הרחיבו בזה.

כל הקרבנות כולם, אלא זוהי מהות פנימית, שמי שהגיע לפנימיות העונה, הגיע לאותו מקום שהקרכת כל הקרבנות מביאה את האדם.

לכן, מי שהוא נמוך רוח, "מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם", הוא מגיע למקום של כל הקרבנות כולם.

להיכן מביאים הקרבנות כולם את האדם?

"זבחי אלקים רוח נשברה". כידוע מאד, קרבן הוא מלשון קירוב, לקרב את האדם ולהחזירו לשורשו. לכל אדם ואדם יש את מקור שורש הויית נשמתו הנמצא בכורא יתברך שמו, יש את הריחוק שנתרחק משם, והקרבן חוזר ומקרבו לנקודת השורש של הדבקות בכורא יתברך שמו.

אלא, שלכל קרבן וקרבן יש את השביל, את השער, שדרכו הוא מקרב את האדם. קרבן עולה הוא סוג אחד של קרבן. קרבן מנחה - סוג אחר של קרבן, כלומר - סוג אחר של שער, של פתח, של שביל שדרכו האדם דבק בכוראו. אבל להיכן צריכים כל הקרבנות כולם להביאו? אל הבורא יתברך שמו שהוא שורש הויית נשמתו.

נחدد יותר. כל קרבן, בא לקרב את האדם שהתרחק. נקודת הריחוק היא עצם הבחירה. יש שאדם בוחר ברע, וזו ודאי נקודת ריחוק. אבל גם עצם העמדת האדם כבוחר - היא שורש הריחוק. [ישנה הבחנה דקה הפוכה, שהבחירה גופא היא התדמות לקוב"ה שכביכול יש לו בחירה מוחלטת, ואכמ"ל]. הקב"ה נתן לאדם בחירה, ועבודתו מתחלקת לשני חלקים: סוג אחד של בחירה הוא, שאדם יכול לבחור בין טוב לרע. וסוג נוסף, שהוא יכול לבחור בכך שהוא מסלק את עצמו מהבחירה ומחזיר את הבחירה לבורא עולם. וזהו עומק הבחירה האמיתית. זה לא שהוא לא בוחר, אלא הוא בוחר שמי שיבחר זה הקב"ה.

שורש הבחירה שיש לנו, היא בחירתו של בורא עולם. אנו אומרים בתפילה: "אתה בחרתנו מכל העמים". הרי שאחת ממדותיו יתברך היא מידת הבחירה המתגלה ב"אתה בחרתנו". כנגד כך יש גם לנו בחירה, ששורשה בבחירת הבורא עולם.

הרי עבודת האדם היא להידבק במדותיו ית', והיינו להחזיר את המידה לשורשה, כפי שהיא קיימת בשורשה

מזבח שמדרגת כמה היא במדרגת בהמה שעולה, ומדרגת מזבח הוא במדרגת אדם שעולים אליו, - והוא עצמו עולה למדרגת אלוקות.

אבל השתא מתחדד כאן שלב שני בהגדרת ההבדל בין מזבח לבמה - במה ביסודה היא דבר ששייך בו עליה לטוב ועליה לרע, אבל מזבח ביסודו, אין עליתו אלא במדרגה דתיקון, - וגם באופן שהוא מקריב ע"ג המזבח באופן דקלקול כגון כשהוא מקריב שלא לשמה או שהוא מקריב עם מחשבה של חוץ לזמנו או חוץ למקומו או שאר דיני הקלקולים שקיימים בהקרכת מזבח - על זה אומרים חז"ל שזה נחשב 'כאילו הקריב בשדה'.

ומה עומק ההגדרה של 'כאילו הקריב בשדה'? - הרי כדברי חז"ל הידועים מאד (גמ' פסחים פח, א) אברהם קראו למקום ביהמ"ק הר, יצחק קראו שדה, ויעקב קראו בית, ומצד כך, מי שמקריב בבית המקדש כדינו, הקרבתו היא הקרבה ע"ג המזבח (כצורת ההקרבה הרצויה), אבל מי שמקריב בבית המקדש שלא כדיני ההקרבה, הרי שבערכו שלו, המזבח הופך להיות במה, ולכן זה נקרא שהוא מקריב בשדה, כלומר, בשדה ולא בבית המקדש, כיון שכשעוקרים את קדושת בית המקדש ממקומו, זה הופך להיות מבית לשדה, והיינו שמי שמקריב את הקרבן באופן שאיננו ראוי, אומרים חז"ל שזה 'כאילו הקריב בשדה' שמקום הקרבתו הופך ממדרגת בית למדרגת שדה כמו בזמן שאין בית שאז גילוי השדה הוא בבחינת "ציון שדה תחרש".

ועולה א"כ, שמי שמקריב בבית המקדש באופן שאין את האור של ביהמ"ק, הרי שהמזבח שלו הופך למציאות של במה. ומ"מ א"כ, זה ההבדל העצמי בין מדרגת מזבח שכל עלייתו במדרגה דתיקון לבין במה שיש בעלייתו צד דתיקון וצד דקלקול. (בלבביפדיה עבודת ה' ערך במה)

וְאָמְרוּ ז' ל' (סוטה ה ע"ב): 'כַּפֶּה גְדוֹלִים נְמוּכֵי הָרוּחַ, שְׂבִיזְמָן שְׂבִית הַמִּקְדָּשׁ קָיָם, אָדָם מִקְרִיב עוֹלָה - שְׂכַר עוֹלָה בְּיָדוֹ, מִנְחָה - שְׂכַר מִנְחָה בְּיָדוֹ, אֲבָל מִי שֶׁדַּעַתוֹ שְׂפֵלָה עָלָיו, מֵעֹלָה עָלָיו הַפְּתוּב פְּאֵלוֹ הַקְּרִיב כָּל הַקְּרִבָּנוֹת כָּלָם, שְׂנֵאמְרוּ: 'זְבַחֵי אֱלֹקִים רוּחַ נְשִׁבְרָה' (תהלים נא, יט) (עכ"ל מסילת ישרים). ברור הדבר, שאין זה שכר בעלמא, שמי שעמל ויגע לקנות את מידת הענוה נותנים לו שכר כאילו הקריב את

¹¹ ובדקות זה תלוי בסוגים של הקלקול, וכאן הוודרה ההגדרה הכללית בלי להיכנס להתפרטות.

הוא יבחר גם בדברים שקודם לכן לא היו מחלקי בחירתו, אבל כל פרט באדם נידון לאיזה חלק הוא שייך, האם לחלק הבחירה שלו, או לחלקים שלמעלה ולמטה מבחירתו.

לפי זה בענין הקרבנות, כל קרבן וקרבן שמקרב את האדם לבוראו, מצד הקירוב הפנימי שהוא לא רק סילוק הרע ודבקות בטוב, אלא החזרת נקודת הבחירה לשורשה, הרי שהוא מקרב חלק מחלקי הבחירה. זהו החלק של אותו קרבן ששייך לנפש.

לעומת זאת, מידת הענוה, כפי שחודד לעיל, מורכבת משני חלקים: א. שורש מידת הענוה מצד הגוף, הוא מה שהאדם איננו שלם כי לעולם יש בו חסרון. ב. השורש העליון של מידת הענוה הוא בנשמה, ומצד כך זהו סוד הידיעה שלמעלה מהבחירה.

להיכן הקרבנות כולם מביאים את האדם? להחזרת הבחירה לבורא יתברך שמו - "אמרתי ונעשה רצוני". אין זה הענף של הבחירה, שהיא בחירה בטוב ולא ברע, אלא שורש הבחירה הנעוץ בבחירת בורא העולם, שזהו כח הבחירה האמיתי.

לכן, "מי שדעתו שפלה עליו - מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם". חלקי קרבנות יכולים להביא את האדם להפיכה מרע לטוב, וכן להחזיר חלק מן הבחירה לשורש הבחירה שהוא כח בחירתו של בורא העולם. כל הקרבנות כולם, כאשר הם מצורפים יחד, הם מביאים את האדם למקום הפנימי ששם אין בחירה. כל הקרבנות כולם זהו כח השורש של הקרבנות, זה לא קיבוץ של כל הקרבנות בלבד.

שכן, כלל יסודי הוא בדברי חז"ל, שכל דבר שכולל את הכל - אין הגדרתו שהוא כולל את כל הפרטים, אלא הגדרתו גילוי נקודת השורש, ולכן היא כוללת את הכל.

לדוגמא: מה שששים ריבוא מישראל נקראים "כנסת ישראל", אין זה צירוף של ששים ריבוא יחידים, אלא זהו גילוי של שורש המאחד בקרבן את כולם, לא גילוי של הפרטים בלבד.

כך גם לענייננו: "כל הקרבנות כולם" - אין זה צירוף של ריבוי קרבנות: עולה, מנחה, חטאת, אשם וכו', שעניינם החזרה מרע לטוב, אלא הגדרתו גילוי שורש כל הקרבנות כולם, והיינו החזרת שורש הבחירה לבורא. בענפים ישנה

בבורא יתברך שמו. ממילא, גם כמידת הבחירה - עבודתנו להחזירה לשורשה, לבורא עולם. קיבלנו בחירה, והננו מדבקים אותה בבחירה השורשית שזו בחירתו של בורא עולם, מידת "אתה בחרתנו".

אם כן, כאשר אדם חוטא, יש לו שתי עבודות: עבודה ראשונה - לחזור מהרע לטוב, ועבודה שנייה - להחזיר את שורש כח הבחירה לבוראו. וחלק זה שייך באדם לאו דוקא כאשר הוא חטא, אלא כל אדם כאשר הוא אדם - עבודתו מחד לבחור בטוב, ומאידך לבחור בבחירה העליונה, שהיא בעצם עומק תיקון מידת הבחירה, להחזיר את מידת הבחירה לשורשה בבורא יתברך שמו.

גם בקרבן המובא על ידי אדם, טמונים שני החלקים: א. הקרבן מכפר על חטא, כל קרבן וקרבן כפי עניינו. ב. הקרבן מחזיר את האדם לנקודה הפנימית שהיא למעלה מבחירת האדם, בחירתו של מקום.

הרי שורש כל הקרבנות כולם הוא: "ריח ניחוח אֶשֶׁה לה' - נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני" (רש"י שמות כט, יח). כל רצון הוא בחירת בורא העולם כביכול. הקרבן מגלה את הבוחר האמיתי שהוא בורא העולם.

זהו עומק ענין הבחירה - "אמרתי ונעשה רצוני", כלומר מתגלה כאן בחירת בורא העולם, ואדם מדבק את עצמו בבחירתו של הבורא עולם.

אם כן, עומק עניינו של הקרבן, מלבד החזרתו מרע לטוב, שיש כאן החזרת שורש בחירת האדם לבחירה השורשית, שהיא בחירתו של בורא עולם.

אלא, שכל קרבן וקרבן מחזיר חלקי בחירה מסויימים.

שכן, כדברי הרב דסלר הנוודעים, לכל אדם יש שלושה חלקים: חלק אחד זו נקודת הבחירה שבה הוא בוחר, ושני החלקים הנוספים הם החלק שלמעלה מהבחירה והחלק שלמטה ממנה, שבשניהם הוא איננו בוחר.

למטה מהבחירה, זו אותה נקודה שהוא כבר כבש אותה ולכן אינו בוחר בה. למעלה מהבחירה, זו אותה נקודה שכרגע היא איננה שדה העבודה שלו, היא למעלה מבחירתו. בשני החלקים הללו, מי שבוחר עבורו הוא בורא עולם.

כמוכן, מדרגת בחירת האדם עשויה להשתנות, וממילא

הקב"ה הוא הבוחר, שזה סוד הידיעה. מצידנו זו ידיעה, ומצידו זו בחירה. במקביל, כל הקרבנות כולם - זו אותה הבחנה של גילוי שורש הקרבנות כולם שאיננו הפיכת רע לטוב, אלא החזרת הבחירה לשורשה.

החזרה מרע לטוב, אך בשורש אין החזרה מרע לטוב, אלא החזרת השורש לשורשו העליון יותר.

אשר על כן, עניינה של מידת הענוה ועניינם של כל הקרבנות כולם, בעומקם הם היינו הך, כי מידת הענוה היא החזרת כח הבחירה של האדם לבוורא והגילוי שבעצם

וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם (א ה)

לחד מאן דאמר, לפי שהיא עליונה מכל הקרבנות. העולה כולה כליל להקב"ה שהוא עליון, ולכך נקרא עולה. אמנם עורה של העולה אינו נשרף, וא"כ גם בעולה שנקרא כולה כליל, היא לא לגמרי כליל. וא"כ למה העולה נקרא עולה, אם אין הקרבן עולה לגמרי? כי העולה אינו יורד מהמזבח לאחר שעלה, ולעומתו, שאר הקרבנות לאחר שעלו על מזבח הם יורדים מן המזבח. הפרשיות של הקרבנות הם פרשת ויקרא ופרשת צו, ושניהם מתחילים בקרבן עולה.

טעם נוסף למה נקרא עולה, אומרים חז"ל, כי העולה מכפרת על אש של גיהנם, היא מעלה את ישראל מדינה של גיהנם. ברור ופשוט, כל הסוגיא של עולה היא סוגיא של "אש תמיד תוקד על המזבח", והיה כמה גילויים של אש בבית המקדש. יש את האש מסביב המזבח החיצון, ויש את אש המנורה, ואע"פ שהאש המזבח היה יורד מן השמים, מצווה להביא מן ההדיוט.

וא"כ האש דקדושה, שהיא אש תמיד, מצילה מאש דקלקול, שהיא אשו של גהנים. א"כ העולה מצלת מן האש של גהנים, שהיא האש של עלמא דפירודא, ומגלה האש של עלמא דקדושה. טבעם של המים לרדת, וטבעה של אש לעלות, ומצד כך העולה נקרא עולה כי היא מגלה העלייה של אש דקדושה, ולפיכך היא מעלה מגהנים. "יורדי גהנים עוברים בעמק הבכא" - עולים מגהנים. מצד כך, העולה נקרא עולה כי היא מעלה את האדם מן הגהנים. (דע את

מידותיך מהות המידות יסוד האש)

יש מה שיש בזה מה שאין בזה. פרשת ויקרא מדבר דיני ההפשטה, עריכה, והקרבה, ושמביאים אותו מן הצאן ומן העוף. בפרשת ויקרא נאמר "והקריבו בני אהרן את הדם". אבל בפרשת צו נאמר "צו את אהרן ואת בניו". וא"כ פרשת ויקרא משמיט אהרן והזכיר רק את בניו, 'בני אהרן', ואילו פרשת צו מזכיר גם אהרן וגם בניו.

מה סיבת ההבדל? בפשטות, פרשת ויקרא עוסקת בסתם עולות שכל אחד מביא, אבל פרשת צו מדבר בעולת התמיד שהוא תמיד של שחר ותמיד של בין הערביים, שעליה חז"ל אומרים, "היא העולה" - 'המיוחדת שבעולות', שזה עולת תמיד.

בפרשת ויקרא הושמט אהרן מחמת חטא העגל, אבל בפרשת צו שעוסקת בעולת התמיד שנאמר עליה "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה", זה מקום התמידיות, מקום שאין בו כיבוי, הן תמיד של בוקר הן תמיד של בין הערביים, שהם שני החלקים של התמידיות של האש עצמה. ב"אש תמיד תוקד על המזבח" - כאן מתגלה כפרתו של אהרן, ולכן נאמר בפרשת צו "דבר אל אהרן ואל בניו". וצריך להבין מה ההבדל בין עולות דכללות של פרשת ויקרא, לעולת התמיד של פרשת צו שעליה נאמר שנתכפר אהרן.

אש של קרבן עולה מציל מאש הגהנים - מעלמא דפירודא על שם העולה נקראת עולה? חז"ל אומרים כמה טעמים.

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר (ויקרא א, א)

וכתב הפענח רזא (במדבר מ. פט) וז"ל, כשהוא בחוץ כתיב וידבר אליו מאהל מועד לאמר, כאדם שעומד חוץ לבית ושומע קול מתוכו, ואינו יודע כמכוון לאיזה מקום שבאהל בא הקול, אבל בכואו אל אהל מועד הבין להרגיע שהקול בא מבין הכרובים, מבין שני הכרובים - ר"ת מש"ה, שהיה משה שקול ככרובים של מעלה, עכ"ל. ולדבריו הקול נשמע לא רק בתוך אהל מועד, אלא אף חוצה לו.

וכתב באור החיים (ויקרא שם) וז"ל, וידבר ה' אליו מאהל מועד - טעם שהוצרך לומר אליו, שלא תאמר שלא מנע ה' קולו משמוע לזולת משה אלא בערך ישראל, אבל כשידבר באהל מועד, לא ימנע שמיעת הדבור מהמזדמנים שם שהם משרתיו כהני ה', לזה אמר אליו מאהל מועד, שאפילו בגשת משה לאוהל מועד ולא יהיו שם אלא כהני ה', לא היה נשמע הדבור אלא למשה, עכ"ל. והינו כנ"ל, מבין שני הכרובים - ר"ת משה, ולכן נשמע רק לו, ודו"ק.

שהרי לא נכנס משה לתוך קה"ק ששם הכרובים שעיקר כניסה לשם רק ביוה"כ לכה"ג ואמנם משה היה כה"ג כל מ' שנה לשטה אחת, ורוב שיטות רבותינו שגם לכה"ג לא הותר להכנס לקה"ק אלא רק ביוה"כ, וא"כ בפשוטו לרוב השיטות לא נכנס משה לקה"ק וא"כ איך שמע קול ה', ועדין צ"ל שהרי הקול מבין שני הכרובים ונשמע בכל אהל מועד, וא"כ למעשה האבן עזרא מודה שכך היה, אלא שלא מכח סתירת לשון הפסוקים דזה לא קשיא ליה, והבן. ולא היה שם אהל מועד כלל במקום, ואי"ל הנ"ל אהל מועד אינו כולל קה"ק, וכו' מבואר בעוד מקומות, עין רבינו בחיי שמות כה, ט. אולם ר' יוסף בכור שור (שמות שם) כתב וז"ל, הכי קאמר, מאהל מועד היה שומע הקול, כשהיה חוץ חוץ לאהל, וכשהיה תוך האהל היה הקול בא אליו מעל הכפורת, כדכתיב ובבא משה אל האהל, עכ"ל. ולדבריו לעולם היה שומע הקול ממקום יותר שבו נמצא עתה, ודו"ק וכן ביאר בחזקוני.

וכתב רש"י (שמות כה, כב) וז"ל, ודברתי אליך מעל הכפורת, ובמקום אחר הוא אומר, וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, זה במשכן מחוץ לפרכת, נמצאו שני כתובים מכחישים זה את זה, בא הכתוב השלישי והכריע ביניהם (במדבר ז) ובבוא משה אל אהל מועד וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפורת וגו' משה היה נכנס למשכן וכיון שבא בתוך הפתח, קול יורד מן השמים לבין הכרובים ומשם יוצא ונשמע למשה באהל מועד, עכ"ל ומקור הדברים בחז"ל.

וכתב בשפתי חכמים על אתר (אות ל) משם הרא"ם וז"ל, למשה נשמע הקול, לפי שהיה בתוך אהל מועד, ואינו נשמע חוץ לאהל, עכ"ל. אולם באבן עזרא (שמות שם) כתב וז"ל, לא אבין איך יכחיש זה הפסוק פסוק וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, כי אהל מועד שם כולל את המשכן ואת כל אשר בו, ועין צורך להכריע, עכ"ל. ולדבריו נשמע הקול מבין שני הכרובים שנמצאים בתוך אהל מועד. ועדין צריך להבין

אדם כי יקריב מכם קרבן לה' (ויקרא א, ב)

נז ע"ב, ד"ה אין לך תפלה. זה קרבן בעולם השפל, בהמה, שאף היא נבראה מן העפר. וכנגד רוחו יש מזבח של מעלה, ששם מיכאל השר הגדול עומד ומקריב נשמותיהן של ישראל, כמ"ש בחגיגה. וכן מקריב בהמות, מן תוס' מנחות ק"י דה מיכאל.

ואף כאשר מת האדם, שנאמר בו עפר אתה ואל עפר תשוב, קבורתו בחינת כפרתו, בחינת וכפר אדמתו עמו. ואמרו (כתובות קיא ע"א) כל הקבור בא"י כאילו קבור תחת המזבח, כתיב הכא מזבח אדמה תעשה לי, וכתוב התם וכפר אדמתו עמו. ועולה ממדרגת עפר - ואל עפר תשוב, למדרגת אדמה, אדמה לעליון, וכפר "אדמתו" עמו.

כיון ששקעה עליו חמה אמר אוי לי שבשביל שסרחתי עולפם חשך בעדי ויחזור העולם לתהו ובהו וזו היא מיתה שנקנסה עלי מן השמים, היה יושב בתענית (וזהו קרבן בגופו ממש, כי תענית בחינת קרבן כוונת) ובוכה כל הלילה וחזה בוכה כנגדו, כיון שעלה עמוד השחר אמר מנהגו של עולם הוא, עמד להקריב שור שקרניו קודמין לפרסותיו וכו'.

ובעומק מקום בריתו של אדה"ר ממקור המזבח כמ"ש (ב"ר יד) אדם הראשון מן המזבח נברא. והיינו שכל הויתו ממקום הבאת קרבן נברא, ולכן הבאתו קרבן זהו עצם מהותו. ומשם נברא גופו, עפר מן האדמה, שהוא שורש החטא. ועין בן יהודע, גיטין,

וכתב רש"י וז"ל, אדם - למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל (ויק"ר ב, ז), עכ"ל. ובתנחומא על אתר אמרו, למה אמר אדם ולא אמר איש, ירצה לומר כי יחטא האדם כמו אדם הראשון שהתחיל לחטוא, יקריב קרבן.

ובמדבר חפץ אמרו, כל מי שהוא מקריב לפני קרבן, דומה לקרבנו של אדם הראשון.

ואמרו (שבת כה, ע"ב) שור שהקריב אדה"ר קרן אחת היתה לו במצחו, שנאמר ותיטב לה' משור פר מקרין ומפריע ואמרו הטעם שהקריב אדה"ר קרבן (ע"ז ה, ע"א) יום שנברא בו אדה"ר

יתר על כן אמרו (אבות דר"ג, פרק כו) כל הקבור בא"י כאילו קבור תחת המזבח, לפי שכל א"י ראויה למזבח. וכל

הקבור תחת המזבח כאילו קבור תחת כסא הכבוד, שנאמר כסא הכבוד מרום מראשון מקום מקדשנו (ירמיה, יז). וזהו

כאילו מקריב בביהמ"ק של מעלה, ויתר על כן עולה לדמות תם החקוקה בכסא הכבוד.

וכתב רש"י וז"ל, אדם - למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל (ויק"ד ב, ז), עכ"ל. ובתנחומא על אתר אמרו, למה אמר אדם ולא אמר איש, ירצה לומר כי יחטא האדם כמו אדם הראשון שהתחיל לחטוא, יקריב קרבן.

שנקנסה עלי מן השמים, היה יושב בתענית (וזהו קרבן בגופו ממש, כי תענית בחינת קרבן כנודע) ובוכה כל הלילה וחיה בוכה כנגדו, כיון שעלה עמוד השחר אמר מנהגו של עולם הוא, עמד להקריב שור שקרניו קודמין לפרסותיו וכו'.

מנחות ק"י דה מיכאל. ואף כאשר מת האדם, שנאמר בו עפר אתה ואל עפר תשוב, קבורתו בחינת כפרתו, בחינת וכפר אדמתו עמו. ואמרו (כתובות קיא ע"א) כל הקבור בא"י, כאילו קבור תחת המזבח, כתיב הכא מזבח אדמה תעשה לי, וכתוב התם וכפר אדמתו עמו. ועולה ממדרגת עפר, ואל עפר תשוב, למדרגת אדמה, אדמה לעליון, וכפר "אדמתו" עמו.

ובמדרש חפץ אמרו, כל מי שהוא מקריב לפני קרבן, חביר? בקרבנו של אדם הראשון.

ובעומק מקום בריתו של אדה"ר ממקור המזבח כמ"ש (ב"ר יד) אדם הראשון מן המזבח נברא. והיינו שכל הויתו ממקום הבאת קרבן נברא, ולכן הבאתו קרבן זהו עצם מהותו. ומשם נברא גופו, עפר מן האדמה, שהוא שורש החטא. ועין בן יהודע, גיטין, נז ע"ב, ד"ה אין לך תפלה. זה קרבן בעולם השפל, בהמה, שאף היא נבראה מן העפר. וכנגד רוחו יש מזבח של מעלה, ששם מיכאל השר הגדול עומד ומקריב נשמותיהן של ישראל, כמ"ש בחגיגה. וכן מקריב בהמות, מן תוס'

יתר על כן אמרו (אבות דר"ג, פרק כו) כל הקבור בא"י כאילו קבור תחת המזבח, לפי שכל א"י ראויה למזבח. וכל הקבור תחת המזבח כאילו קבור תחת כסא הכבוד, שנאמר כסא הכבוד מרום מראשון מקום מקדשנו (ירמיה, יז). וזהו כאילו מקריב בביהמ"ק של מעלה, ויתר על כן עולה לדמות תם החקוקה בכסא הכבוד.

ואמרו (שבת כח, ע"ב) שור שהקריב אדה"ר קרן אחת היתה לו במצחו, שנאמר ותיטב לה' משור פר מקרין ומפריע ואמרו הטעם שהקריב אדה"ר קרבן (ע"ז ח, ע"א) יום שנברא בו אדה"ר כיון ששקעה עליו חמה אמר אוי לי שבשביל שסרחתי עולפם חשך בעדי ויחזור העולם לתהו ובהו וזו היא מיתה

כל חלב וכל דם לא תאכלו (ויקרא ג, יז)

אכילה - חלב

וכתב בספר השורשים לרד"ק (ערך חלב) וז"ל, שהחלב מבחר הבשר עכ"ל.

בבשר שאינו נפרד ממנו יקרא שומן, כענין וישמן ישורון ויבעט, ובשרי כחש משמן, והחלב הוא הנפרד עליו קרום ונקלף, לא יתערב בלשון בהם בשום מקום, כאמרנו בשר שמן, לא בשר חלב, וכן בשאר לשונות הגוים שמותיהן חלוקין, עכ"ל.

וע"י מצות, בכל מצוה ומצוה מוציא משם אבר אחד, וע"י שס"ה לאוין שהם שמור נגד הנוק' ששם טוב ורע. ונתנים למטה, יש שם חלב טהור וחלב טמא וכל העובר על השס"ה לאוין מערב הרע בטוב, בחלק נפשו הבאה מהנוק' דנוגה וכו', אך נתנים מלמעלה, לא יש רק הדם המתפשט בכלי, והוא הרע, נפש הבהמית, כי הדם הוא הנפש. נמצא דכיוון שבנוגה הוא טוב ורע, אם יתגבר הרע, יתבטל הטוב שבו, ונעשה קליפה. לכן האוכל חלב נתגבר עליו הרע וחוזר כל לבוש דנוגה רע, ויתדבק בג' קליפות הטמאות, עכ"ל.

וכתב ביריעות שלמה (חובת ו יריעה י) וז"ל, חלב-דשן-שמן, הנחתם בכלל על השמנונית, והוא החלק המובחר שבחלקי כל מורכב, כי הוא הנותן פרנסת הדבר ובריאותה ומחזיק אותו על מכונו, עכ"ל. אולם לא כל שומן נקרא חלב אע"פ שהאליה שמנה מאוד. עין ויקרא ג, ט, ברמב"ן שם ובהכתב והקבלה.

ובטעם איסור אכילת חלב, כתב בעץ חיים (שער מ"ז, פ"ב?) וז"ל, קליפת נוגה יש בו רמ"ח איברים ושס"ה גידין טובים, וכבר נתערב ברע, אך אינן שווין, והנה כל התרי"ג מצות כלולים ב"ס ורמ"ח מצות עשה הם כנגד זכור, ובעשותן נתקן הזכר דנוגה דשם אין חלב טמא כלל, אמנם הוא שקוע שם,

וכתב הרמב"ן שם וז"ל, שם חלב בלשה"ק השומן הנפרד שאינו עם הבשר כדבר אחד, כי השומן המתערב

מבחר שייך אליו ית', ואין ראוי לאדם לקחת החלק ששייך אליו ית"ש.

ועין כסא דוד, דרוש ד', שבת כלה, ד"ה והנה הרב החינוך.

ועומק הטעם שהחלב שייך לגבוהה, כי חלב- שומן, כנ"ל, הוא המובחר, וכל

וכמה טעמים נאמרו באיסור חלב. א. כי ראוי לגבוהה, עין מהר"ל, גור אריה, על אתר ועוד. ב. מזיק לבריאות, כ"כ החינוך בטעמי המצות שלו, פרשת צו. שבחלב ובדם מכילים ליחות רעות.

וכל דם לא תאכלו (ויקרא ג, יז)

בנפשו הוא, לומר כי הדם הוא הנפש והנפש היא בדם, ששניהם מעורבין יחד, יהיה זה כענין יין המזוג במים שהמים ביין והיין במים, כל אחד בחבירו. ואח"כ פירש, כי הדם הוא הנפש עצמו, לומר שהיו לבשר אחד, לא יתפרדו, לא ימצא דם בלא נפש ולא נפש בלא דם, עכ"ל.

ואמר לבנ"י דם כל בשר לא תאכלו כי נפש כל בשר דמו כל אכליו יכרת.

וכתב הרמב"ן (בראשית א, כט) וז"ל, והוסיף לנו במצות לאסור כל דם, מפני שהוא מעמד לנפש וכו', עי"ש.

עוד כתב ברמב"ן (ויקרא יז, י"א) וז"ל, והראוי שנפרש בטעם איסורו כי השם ברא כל הנבראים התחתונים לצורך האדם, כי הוא לבדו בהם מכיר את בוראו, ואף ע"פ כן לא התיר להם באכילה מתחילה רק הצומת, לא בעלי הנפש, וכו' כי אין לבעל נפש שיאכל נפש, כי הנפשות כולן לאל וכו' עי"ש. וזה טעם על כן אמרו לבנ"י, בעבור שהדם הוא הנפש, ואין ראוי שתאכל הנפש את הנפש וכו'. ולכן (כאן שיש בהם נפש) צוה עוד לכרות כל דם בחיה ובבהמה וכו' עי"ש כל דבריו בארוכה.

עוד כתב (שם פסוק יד) וז"ל, אמר תחילה (פסוק י"א) כי נפש הבשר בדם היא. אחר כך הפך ואמר כי נפש כל בשר דמו

וכמה פעמים להלן הוזכר איסור אכילת דם. ויקרא ז, כו. יז, י. יז, יב. דברים יב, כג.

דם בכללותו דבר מאוס הוא, ובפרט דם נדות, עין שבת קנב, ע"א, אשה חמת מלאה צואה, ופיה מלא דם, ביטוי למיאוס.

וכתב באוצר החיים יתרו (מל"ת שלא להשהות נקביו) וז"ל, שלא לאכול דבר מאוס, ולא לאכול ולא לשתות בכלים מאוסים, כגון כלים של בית הכסא, ושל רפיין שמזיקין בהם דם, כי כל דבר המאוס מסטרא אחרא הוא, עכ"ל. עין מכות טו, ע"ב.

וטעם עליון, כי דם שייך לגבוהה, זריקת דמים. עין רמב"ן, ויקרא יז, י"א.

טעם נוסף, כתיב (דברים יב, כג) רק חזק לבלתי אכול הדם כי הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש עם הבשר, וכתיב (ויקרא יז, יד) כי נפש כל בשר דמו הוא

בלבבי • שיעור בחול המועד פסח
בנושא מכת שחין
יום ב' בערב
רח' הרב בלוי 33 ירושלים
20:30

סימן כ"ד - סעיף ב': מצוה לאחוז הציצית ביד שמאלית כנגד לבו בשעת קריאת שמע.
 רמז לדבר והיו הדברים האלה וגו' על לבבך (דברים ו.ו).

בירור הלכה - סעיף א'

כתב הרבינו בחיי (שמות לה, לה?) וז"ל, מלא אותם חכמת לב- נתיבות חכמה הם ל"ב, כנגדם נצטוינו במצות ציצית שיש בה ל"ב חוטים, שמונה לכל כנף וכנף, וכאשר אבאר במקומו בפרשת ציצית (במדבר טו, לח). וז"ל (במדבר שם) המצוה הזאת בשלושים ושתים חוטים, שבה תרמוז לכלה שבשיר השירים המעולפת וכלולה משלושים ושתים נתיבות פליאות חכמה וכו', ולכן נצטוינו בעטיפת הטלית בשלושים ושתים חוטים, משום שנאמר (דברים כח, ט) והלכת בדרכיו, עכ"ל, עיי"ש, ועין גר"א, אדרת אליהו, במדבר כג, ט.

ומקור הדברים כתוב בספר הקנה (ד"ה יראת המקום) וז"ל, ויהיו בד' כנפות ל"ב חוטים, והם ל"ב נתיבות הבאים בכנס"י הנקרא ציצית ונקרא לב, עכ"ל. ועין מצודות דוד להרדב"י, מצוה פ"ד, ופע"ח, שער הציצית, פ"ו, ד"ה וכנגד. ולכן דייקא מצוה לאחוז הציצית ביד שמאלית כנגד לבו שנמצא יותר בצד שמאלו של האדם, לעורר את הלב, ששורשו ל"ב נתיבות חכמה, וזה עיי"ל ב"ב חוטים שבציצית. וכתב בפתח האהל (בראשית, אות כ"ז, ביאורים למילה בראשית) וז"ל, נקט לב ועינים דוקא, לרמז על מצות ציצית, שעליה מקרא כתוב ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עינכם עכ"ל ולכך דייקא נותנים הציצית על הלב ובעינים לעורר את עצמו לקיים, לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עינכם, ולכך נותנים הציצית אף על העינים.

עוד כתב שם בפתח האהל, וז"ל, אמרו רבותינו ז"ל שמצות ציצית שקולה כנגד כל המצות, כמו שנאמר וראיתם וזכרתם את כל מצות ה', וזהו פקודי ה' ישרים משמחי לב, הם תרי"ג המצות, מצות ה' ברה מאירת עינים, היא מצות ציצית שהיא ששקולה כנגדם, עכ"ל. ולכך נותנים הציצית על הלב, לעורר בחינת משמחי לב, והבן. ועין כף החיים, או"ח סימן ה, אות סג, ד"ה טעם אומרם. וכן סימן כד, אות יב.

וכתב בספר הגן (ליום השנים עשר) וז"ל, ומצות ציצית מצלת אף מהזנות ומצלת בשורש של לב סרסורי עבירה, וכדלהלן, כההיא מעשה בגמ' (מנחות מ"ד, ע"א) שפעם אחת היתה זונה בכרכי הים שהיתה נוטלת ארבע מאות זוז בשכרה וכו', ובאו ד' ציציות וטפחו על פניו וכו', וזה כוונת הפסוק (משלי ו, לב) נואף אשה חסר לב, ר"ל ד' ציציות הם ל"ב חוטים, ואם הוא נואף בודאי לא קיים מצות ציצית על מכונה שהם ל"ב חוטים, עכ"ל. ולכן נותנים הציציות על לבו, להפקיע מדרגת חסר לב, ולעורר לב טהור ברא לי וגו', ועין מצת שימורים שער הציצית, ד"ה נתן ונלע"ד שכנגד. ועין עוד ספר נפלאות חדשות (ד"ה סוד נפלא ונורא על ארבע) וז"ל, לאחוז בכנפות (עין שבת לב, ע"ב) ר"ת ל"ב, הוא רמז ל"ב חוטי הציצית, וכו', עיי"ש, וכן להתעטף בציצית, ר"ת לב, כמ"ש בכוונות. ועין משנת חסידים, מסכת ציצית, פ"ה.

הלכה פסוקה - סעיף א'

ראוי לאחוז את הציצית ביד שמאלית כנגד לבו, וכן ליתנם על העיניים, בפרט כשאומר 'לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עינכם'

פירוש על דרך הסוד - סעיף א'

כבר נתבאר שיש ל"ב חוטים ציצית, כנגד הלצ וצפרט צק"ש שאומרים על לצבץ ראוי לנתנם כנגד הלצ. וכתב צפע"ח (שער ק"ש, פ"ג) וז"ל, ותכוין צאמרך "מארבע כנפות", כי הם סוד ד' כנפות הציצית של המלכות הנקראת ארץ, לקצנם יחד צהייתם מפוזרים, כדי שיהיו ארבעתם יחד צמלכות, ולכן תעלה השני גדדי הטלית על הצ' כתפיק, ואח"כ תקצוץ ד' ציצית צידך השמאלית, כי משם מקבלת המלכות מן השמאל תמיד. ותשים ידך השמאלית עם הד' ציצית צדד השמאל נגד הלצ שהוא צמאל, כי משם מקבלת המלכות תמיד, ויהיו כך ד' ציצית נגדו על לצבץ צידך השמאלית, מן צאמרך מהר והצא עד אחר אמת ויציב, עד ונחמדים לעד, עכ"ל.

וכתב צנפלאות חדשות (דרושים, סוד נפלא ונורא על ארבע פסוקים ציצית) וז"ל לאחוז בכנפות (הארץ) ר"ת ל"ב, והוא רמז ל"ב חוטי ציצית המכוונים למלכות, ועיי"ן כן, וינערם רשעים ממנה, כנ"ל, שהם מקיפים המנעים הקליפות, וכן בכנפות הארץ וינערו, ס"ת גימט' מלכות, עכ"ל עיי"ש.

ומדוקדק, שתחלה אומרים פרשת והיה אם שמוע שהיא קבלת מלכותו שמחויב מדין קבלת מלכותו, ואח"כ פרשת ציצית, דייקא, עין מהר"ל, סוטה, יז, ע"א, ד"ה תכלת דומה לים, צקופו.

וכתב צקהלת יעקב (ערך לילית) וז"ל, ציצית רומזת למלכות (נוק' דקדושה) צחינה התחטונה שצה המתקרבת למלכות ים, והוא דומה החינוכים, צקוד התכלת המצריח ומרחיק החינוכים, עכ"ל.

וזה נד אחד של ציצית לשלול החינוכים ולדחותם, ומאידך צחינה נוספת ציצית, העלמה לעילא, וכמ"ש צלקוטי הלכות (חו"מ, הלכות הפקר ונכסי הגר, הלכה ד') וז"ל, וזה צחינת ציצית שלושין צקקרא חור היום, שאז הוא "עלית" האמונה, כי ציצית צחינת אמונה, מלכות, כי ציצית תקון הצגדים, שהם צחינת מלכות, צחינת מלך הכבוד, כי ר' יוחנן קרי למאני מכבודתא, ועיי"ן עלית האמונה נעשו גרים, וזה ג"כ צחינת ציצית, כנפי מלכה ששם אחיזת הגרים, שהם צאים תחת כנפי השכינה, וזהו צחינת והחזיקו עשרה אנשים וכו' צכנף איש יהודי, צכנף דייקא, שהוא צחינת ציצית, ששם יתאחזו להתגיייר, עכ"ל עיי"ש.

והצן שהטעם שאנו נוטלים צידנו ד' כנפות, ומעלים אותם לל"ב, צזה מעלים המלכות, וצזה מעלים גוים להתגיייר, ודו"ק.

שער תיקון נוקבא פרק א'

המדרגות שיש. והזיווג עם נשמות הצדיקים הוא מחמת שכנודע המלכות יורדת לעולם התחתון, לבי"ע בסוד מיעוט הלבנה כפי שיבואר לקמן, דהיינו שהיא משאירה את הט"ס שלה למעלה ויורדת בסוד נקודה לתתא.

והיינו דשונה מדרגת המלכות משאר הפרצופים, שכל שאר הפרצופים מקומן בעולם העליון ואינם יורדים לעולם תחתון זולת בזמן השבירה כנודע, משא"כ הנוק' יורדת לעולם תחתון כסדר, דהיינו שהיא שייכת גם לעולם העליון וגם לעולם התחתון.

והשורש לזה הוא בזמן התיקון כאשר נו"ה דעתיק ירדו לראשית עולם הבריאה בסוד דדי בהמה כדי להניק את הפרצופים להעלותם לעולם התיקון בעולם האצילות, אבל שם בעתיק היא הארה זמנית כי אחר גמר היניקה הם חוזרים ועולים, משא"כ במלכות.

והיינו שכמו שבתחילה מלכות דא"ק שהוא עתיק דאצילות ירדה לבריאה הכא נמי במלכות הכוללת היא יורדת להזדווג עם הצדיקים, נמצא כי כל מלכות של עולם עליון יש בה תפיסה שהיא יורדת לעולם התחתון, ומצד הנפילה היא הגדרת שכינתא בגלותא, נמצא כי נקודת החידוש בדברי הרב השתא אינו רק שהמלכות יורדת בחצות לילה להשתעשע עם הצדיקים בג"ע, אלא נעשה זיווג של הצדיקים עם המלכות.

נמצא כי המלכות יש בה ב' יחסיות של זיווגים, זיווג ביחס לעולם דידה שהוא זיווג עם בעלה, וזיווג עם העולם התחתון ממנה שהוא זיווג עם הצדיקים, נמצא כי המלכות שייכת גם לעולם עליון וגם לעולם התחתון, וגדרי היחסיות יתבארו לקמן אי"ה.

ואולם היה אפ"ל שלצורך זיווג תחתון זה אין צורך למוחין דחיה כפי שנצרך בכל זיווג, אלא שמבאר היפ"ש שגם לצורך זיווג הצדיקים יש צורך למוחין דחיה, והוא מש"כ הרב שיש לה מדרגה ד' שהיא מדרגת חיה, והיינו כי היא מזדווגת עם מעלת הצדיקים אשר הגיעו למדרגה זו, להיות להם בחינת חיה דז"א דאצילות כי הם נקראים בעלה דמטרוניתא, אולם אינה בחינת חיה גמורה אלא הארה מן החיה וסגי לצורך זיווג הצדיקים.

לפי"ז מה שאמרו חז"ל שלעולם ישתתף אינש בהדה שכינתא בגלותא, אינו רק שמשותף עמה אלא הוא אופן דק של זיווג, וככל שהאדם במדרגה עליונה יותר יש לו זיווג (תדיר) עם השכינה. דוגמה לכך הוא שבת קודש שטענה שאין לה בן זוג ככל שאר הימים, ואמר לה הקב"ה שכנסת ישראל הם

ענין ש"ע נהורין שיש באנפין דנוקבא דז"א: כפי שהוזכר, ספר הע"ח לא נכתב באופן של דקדוק, ולכאורה הרב מתחיל את שער תיקון הנוקבא בענין צדדי של הנוק' ולא בעיקר הסוגיא, ועיין בש"ש שכתב שאין כאן מקומו, אולם עיין ביפ"ש^א, וכנודע יש בא"א ש"ע נהורין, ובז"א יש ק"ן נהורין, וכאשר א"א מאיר לז"א הוא משלים לו את החסר ונעשה לו ש"ע נהורין ג"כ, וכעזה"ד הנוק' גם מקבלת הארה דש"ע נהורין.

דע שד' בחי' נמשכות אל המלכות וכן הוא (נ"א האחד הוא ב"ן): הנוקבא נקראת גם מלכות וכן להיפך, ובכללות היינו הך, אך ודאי שיש דקויות ביניהם, ויבואר אי"ה.

שמן הנפש שלה שנתן היסוד של הזכר בה כדי שתוכל לעורר מ"נ בעת הזווג כי ע"י הנפש הזו היא נעשית כלי: והיא הביאה ראשונה, דכנודע אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי, שאז הוא נותן בה הנפש שהיא בחינת רוחא^ב דשדי בגווא, ונקרא גם הבלי דגרמי, והיינו הך, דהיינו דע"י הנפש הזו היא נעשית כלי ואזי היא חוזרת ומעלה מ"ן.

והב' הוא רוח. והג' הוא נשמה שנותן בה, והם שם מ"ה ושם ס"ג: שם מ"ה הוא בחינת הרוח ושם ס"ג הוא בחינת הנשמה. הרב הזכיר כאן ג' מדרגות שהם נר"ן אולם עיקר סוגין הוא המדרגה הרביעית שהיא מדרגת החיה דלהלן.

והד' הוא מ"ש בפ' תרומה בריה דרב ספרא ע"פ אור זרוע לצדיק שהנה נשמות הצדיקים הם עצמם מזדווגים עם המלכות והם העושים נשמות כמ"ש ואת הנפש אשר עשו בחרן: נבאר בכללות יסודות כללים בנוק' שהוזכרו לעיל בשער ז"א וכאן הוא מקומן.

עיין ביפ"ש ונבאר תמצית דבריו, ונקדים דכנודע שכל עוד אין לז"א מוחין דחיה אין זיווג, ואע"פ שיש לו נר"ן, אולם כנודע בזמן הגלות אין גילוי של חיה, והיינו כי עיקר הגילוי הם ישסו"ת ולא או"א, והיינו כי אבא בערך הכולל הוא בחינת חיה, וא"כ בזמן הזה שאין גילוי של חיה אין מציאות של זיווג גמור, אולם בדברי הרב הבחינה הרביעית היא מדרגת חיה, וא"כ מהו בחינת החיה שיש לנוק' בזמן הגלות.

ומבאר כאן הרב שנשמות הצדיקים הם עצמם מזדווגים עם המלכות, והם העושים נשמות, וזו הגדרה יסודית מאוד בהגדרת הנוקבא, והיינו כי כל הפרצופים יש בהן זיווגים בין הדוכרא והנוקבא דפרטות שלהם, אולם כאן בנוקבא הכוללת מתבאר שיש בה סוג זיווג חדש שמתגלה בה, והוא חוץ מזיווג עם בעלה שהוא או עם ז"א או עם יעקב וכל

^א בסוף אות א'.

^ב כי מצד הנותן הוא מדרגת רוח.

רמוז בדבריו כאן, "והיא המלכות שבהם", כלומר שהמלכות שורשה במלכויות דפרטות של כל הפרצופים כולם, כלומר כל מלכות דפרטות שהם עשרה עם המלכות עצמה.

ביחס הזה נמצא שהמלכות שהיא בסוד נקודה היינו שהיא עשרה נקודות, ושורש הדברים הוא בסוגיית השבירה, דכנודע 'שורש' השבירה היה בכינה, כי היא עולם הנקודות ואמנם לא נשברה ח"ו אלא ממנה הוא שורש השבירה, והוא מחמת שבכינה מתגלה בחינת הנקודות, והוא מה שניקוד ההוי"ה שבכינה הוא צירי שהוא ראשית גילוי הנקודות שהוא הפרדת הקו לשתי נקודות, משא"כ בניקוד ההוי"ה דחכמה שהוא פתח, ובכתר שהוא קמץ הוא חיבור קו ונקודה, נמצא שאינן נקודות, אלא קוים.

לפ"ז כל בנין המלכות נבנה מנקודה העשירית של כל פרצוף, הוא משורש השבירה, שנלקח כמעין נסירה של נקודה עשירית של כל פרצוף, נמצא לפ"ז שכל תפיסת הנוק' היא בבחינת שבירה, והוא המבואר בסוגיית השבירה שמה שנשתברו הם המלכויות, הם 'מלכין' קדמאין שנשתברו.

בעומק לפ"ז מה שנתבאר לעיל שהמלכות יורדת מעולם לעולם היינו כי המלכות היא בסוד נקודות אבל 'פרצוף' אינו יורד מעולם לעולם. יסוד הדבר הוא כי עולם עליון נקרא נקודה בערך לעולם תחתון, כי נקודה אחת ממנו כולל את כל העולם התחתון ממנו, ולכן 'פרצוף' עליון לא יכול לרדת לעולם תחתון, משא"כ נקודה מעולם עליון יכולה לרדת לעולם תחתון, ולכן נוקבא שהיא בתפיסת נקודה היא יכולה לרדת לעולם תחתון.

לפי זה כשהמלכות היא למעלה במקומה אזי היא בסוד נקודה עשירית של כל פרצוף, אולם כשהיא יורדת לעולם תחתון בסוד נקודה עשירית היא שורש דשבירה, ואולם מצד שורשה במלכות דעתיק שירדים נו"ה בסוד דדי בהמה להעלות את הז"ת שנשברו, הוא ירידה לצורך התיקון.

והיא אשת ישראל הנקרא ז"א בכ"מ: והיינו מצד היותה במקומה למעלה שמזדווגת עם בעלה אך כאמור השתא אין זיווגה אלא עם הצדיקים.

וכבר נתבאר כי היא יוצאת מן הת"ת מהארת המוחין של נה"י דאמא והיא עומדת באחורי ז"א בתחלת בריאתה ותקונה אב"א מהחזה דז"א ולמטה עד סיום רגליו, ומקום זה הוא שיעור קומה שלה בכל הי"ס: הנה במקום הנוק' הוזכר ב' בחינות בדברי הרב, מצד שהיא נקודה ואז מקומה מתחת לז"א שהיא נקודה העשירית של האצילות, ומשם היא עולה את כל העליות האמורים בה, אולם הרב מבאר שהיא יוצאת מהחזה דז"א ויש לה קומה שלימה של י"ס עד סיום רגליו, והיינו כי עד מקום זה מגיע יסוד דאימא, ונעשה בקע באחורי החזה דז"א ושם רחל יוצאת מאחוריו. ויבואר

בן זוגך, ואמנם כפשוטו היינו מצד שורש בנ"י בז"א, אך מתבאר כאן שהוא סוג של תפיסה חדשה במדרגת הנוק' שיש בה בחינת זיווג עם הצדיקים.

ועוד מתחדש שהוא זיווג שע"י מולידים נשמות ואינו זיווג של עקר, אולם אינו זיווג שמוליד גופים אלא נשמות, והוא כמבואר בדברי רבותינו שגם עקר ועקרה שאמנם ע"י זיווגם אינן מולידים בפועל גופים אך מולידים בחינת נשמות גרים, כלומר זו תפיסה של הולדה רוחנית.

והנה רוב הזווגים הנעשין בזמן הגלות הם באופן זה: והיינו דכיון דשכינתא בגלותא, לכן הזיווג שיכול להתקיים הוא זיווג עם הצדיקים.

והנה כנודע שהמלכות וז"א הם בסוד דוד וכלה שאין זיווגם תדיר, אך לפי הנ"ל בדקות בערך מסוים יש למלכות מעין זיווג תמיד, כי זיווג הצדיקים עמה משלים את הזיווג העליון עם בעלה, ונמצא כי במלכות יש תמיד זיווג, או זיווג עם בעלה בעולם העליון או זיווג עם הצדיקים, ובדקות יש גם בחינה שהצדיקים עצמם עולים לאצילות ומזדווגים שם עם המלכות.

והנה אלו הד' בחי' הנ"ל הם אלו הד' בחינות המלווין הנ"ל, וארבעתן נכללין בבחי' הא' שהוא כללות מהמילוי והוא הנקרא נפש, נמצא שזה המילוי כולו בכללו בחי' נפש, אך בו נרמזין כל הד' בחי' דרך פרט, כבר נתבאר בשער ל"א פ"ה דרך כללות הג' פרצופים שהם רחל ויעקב ולאה: עיין ביפ"ש שביאר דהיינו כי חלק הנפש הניתן לה בביאה ראשונה הוא בחינת המילוי שכולל כל חלקי הנפש של הנרנח"י, נפש דנפש, נפש דרוח, וכעזה"ד בכולם, וכן תוכל להעלות מ"ן.

נחדד, הנה הרב פתח בענין ש"ע נהורין שמקבלת הנוק', והיינו בשעת הזיווג, ואולם עיקר הגילוי הוא בזיווג פנים דפנים שהוא זיווג גמור דאז יש הארת חיה גמורה, אבל זיווג עם הצדיקים שאינו זיווג גמור כי אזי הארת החיה היא נפש דחיה¹, אך מ"מ יש הארה דש"ע נהורין בערכין.

ונבאר פרטן ונתחיל ברחל הנקרא נוקבא דז"א האמיתית כנ"ל: כלומר כיון דעטרת היסוד היא גם בחינת מלכות שהיא נוק' הפרטית דז"א, לכן הרב מדגיש שנוק' הכוללת היא נוקבא האמיתית דז"א.

שהיא נקודה עשירית מן הי' נקודות הכוללות כל עולם האצילות כנ"ל והיא המלכות שבהם: מונח בלשון הרב ב' בחינות², והיינו כי יש ב' שורשים יסודיים מהיכן נעשה פרצוף הנוק', א' שהיא נקודה העשירית הכוללת של עולם האצילות, ואולם יש בזה הבחנה שכל שורשה הוא בעטרת היסוד דז"א שגם נקראת נוק' כנ"ל, והוא ענין שיצאה בסוד נקודה, ב' הוא המבואר במקומות אחרים בדברי הרב, והוא

¹ כפי שהתבאר ביפ"ש.

² להלן מתבאר בחינה שלישית ג"כ.

יש לה מקום באחורי בחזה שלו, אולם הוא מכח אב"א בשורש עיבור דאימא, נמצא שמקומה שבחזה דז"א יש בו ב' יחסיות מדין אימא ומדין הז"א ג"כ, והבן.

אח"כ נעשה הנסירה, והנוק' ננסרת מן הז"א, ואימא מסתלקת מן חזה דז"א ועולה לרישא, ואזי היא נותנת השפעתה לנוק' בלא אמצעי דז"א, והיינו כי היא ננסרת משורשה שבז"א אך משורשה שבאימא היא אינה ננסרת, כלומר אינה ננסרת משורשה ביסוד אימא שהיה בחזה דז"א, ובערך הזה בזמן הנסירה היא מקבלת הארתה מאימא לא בחיבור לז"א אלא מאימא אליה לעצמה.

נחדד, מדין עצם כוחה של הנוק' לעצמה שורשה הוא בסוד נקודה שהיא מתחת לז"א, ויתר על כן בסוד נקודה היא גם יורדת לבריאה, אולם מדין מקומה, מקומה הוא מאחורי הז"א, והיינו מקומה דייקא שמדין מקומה יש לה שורש עליון יותר שהוא באימא ולכן היא יוצאת מן החזה, ומחמת כן גם הגבורות שניתנות מהז"א לנוק' ניתנות דרך החזה דז"א והגבורות שביסוד דז"א עולות לשם, ואמנם אינו באופן של זיווג אך הוא מעין זיווג דאב"א, שהיא נתינה של הז"א באופן של אב"א מדין שורש אימא, והיינו כי אמנם אין זיווג כשהם אב"א אך מכיון שהגבורות עולות מיסוד ז"א וניתנות דרך הבקע מן החזה לאחור ע"כ שהוא מעין 'מדרגת' זיווג.

בדקות כשהיא למטה מתחת לז"א הוא היחס שנקראת נוק' ומקבלת מן הז"א שנותן לה מצד מהותה שהיא נקבה, בחינת נקב, אולם כשהוא נותן לה מאחור אזי נעשה נקב בז"א עצמו, והיינו כי הז"א בערך לאימא הוא נקבה, והיינו שבוה נעשה בחינת נוק' בז"א עצמו.

ובענין דעת דנוק' יתבאר לקמן שגם בזה יש בה ב' בחינות, שורש דעת דנוק' מצד מקומה שהוא בעטרת היסוד דאימא ובדקות היא בחינת דעת לב, בסוד ליבי ראה הרבה חכמה, ועוד מקבלת בחינת דעת מז"א בסוד הגבורות והארת החסדים, שנותן לה דרך הבקע של החזה.

עץ חיים בעיון 600 שער תיקון נוקבא פרק א'
מספר שיעור בקול הלשון 42271878

להלן גם ענין הגבורות שעולות מיסוד דז"א ובוקעים בחזה מאחוריו וניתנים לה ה"ג, ואח"כ ניתן לה גם הארת החסדים.

והיינו שהגדרת הנוק' הם ב' בחינות דלעיל שהיא נקודה עשירית דאצילות והיא גם בחינת נקודות של המלכויות דפרטות כל הפרצופים, והשתא מתבאר בחינה שלישית, והיינו דכאשר היא בוקעת מחזה דז"א במקום שמסתיים יסוד דאימא, הוא בניינה מצד אמא דכנודע בשם הוי"ה יש ב' ההי"ן, ה' עילאה הוא אימא וה' תתאה הוא המלכות, והיינו כי ה' תתאה שורשו בה' עילאה, שורש נוק' תתאה בנוק' עילאה.

נמצא כי מצד שורשה בז"א מקומה מתחת לז"א, כי שורשה בעטרת היסוד דז"א, אולם מצד שורש הנוק' תחתונה בנוק' עליונה מקומה הוא בחזה דז"א, כי עד שם מתפשט יסוד דאימא, נוק' עילאה, ובדקות הוא 'עטרת' היסוד דאימא, נמצא ששורש הנוק' בין מצד שורשה בנוק' בין מצד שורשה בז"א הוא בעטרת היסוד, עטרת היסוד דז"א או עטרת היסוד דאימא.

יתר על כן הוא שורש הנוק' באבא, והוא מצד יסוד דאבא שמגיע עד יסוד דז"א, וכמו ששורשה בעטרת היסוד דז"א הכי נמי יש בה שורש בעטרת היסוד דאבא, והוא סוד אבא יסוד ברתא⁷, ויתר על כן בדקי דקות יש בה שורש בא"א, מצד שהוא 'ארוך' בכל הקומה כולה בסוד 'לדעת בארץ דרכך' אזי הוא מגיע למקום הנוק', ויתר על כן שורשה בעתיק, שורש מלכות תחתונה במלכות עליונה, מלכות דעתיק.

נחדד, הוזכר שיש שתי מקומות יסודיים לנוק', מתחת ליסוד דז"א, ובמקום החזה דז"א, היחסיות בניהם הוא כי ביחס לז"א מקומה של הנוק' הוא מתחת לז"א, כי שורשה בעטרת היסוד דז"א, אולם ביחס לאימא מקומה הוא בחזה דז"א מאחור, כי שם שורשה בעטרת היסוד דאימא. והוא הטעם שכאשר היא אב"א עם הז"א אין בחינת זיווג בניהם כי אזי היא במקומה שביחס לאימא, אולם בלשון מושאל הוא 'נקרא זיווג דאחוריים', והיינו כי בשורשם זז"ן היו כלולים במעי אימא יחד, ולכן כאשר נוק' עליונה מוציאה נוק' תחתונה אין היא מוציאה את הנוק' כפרצוף לעצמה וז"א פרצוף לעצמו, אלא שניהם יוצאים ממנה, ולכן יש בהם חיבור ובלשון מושאל הוא מעין זיווג גם כשהיא במקומה שמדין אימא. אולם יש גם יחס של זיווג כשהם אב"א והיינו כשהם חוזרים למעי אימא, וכן כשעולים למקום או"א, אולם אז הוא זיווג מכח או"א שמזדווגים וגם הזיווג ההוא נקרא ע"ש או"א ולא ע"ש ז"א.

והיינו כי מה שהם מחוברים אב"א הוא מדין אימא, שלכן הוא מקומה של הנוק' התחתונה מאחורי הז"א, ומכח כך יש בהם יחס של חיבור ואמנם אינו זיווג כי הם אב"א, אך מ"מ לפ"ז שיש להם חיבור באב"א נמצא שגם ביחס לז"א

⁷ ויבואר עוד בהמשך דברי הרב.

תיקון ובירור המדרגה בה נמצא והשגת מדרגות נוספות

על התורה

פשטות הגירסא שלפנינו היא מהאור העגול שלו, ומצואר צמפרשים שהכוונה על האור העומד סביב לחלל ומקיפו, והאור הזה הוא האור שהיה תחילה תוך החלל וכאשר חל עליו הצמנוס הוא ינא תוך לחלל והסתלק.

אולם הרש"ש גורס במקום אור העגול אור העליון, ולדבריו האור שהקו ממשיך צמוכו הינו מהאור אין סוף שמעולם לא היה תוך החלל ולא חל כלפיו צמנוס. ונמצא חידוש בקו שחוזר ומאיר גם אור שלא היה במקום זה כלל וכלל.

ואז המשיך מן
אור א"ס קו א'
ישר מן האור
העגול שלו
מלמעלה
למטה

על העבודה

עבודת האדם נחלקת לשני חלקים. מחד עליו לתקן את אשר פגם במעשיו בגלגול זה או בגלגול אחר או בחטא השורשי של אדה"ר בו היו כלולים כל הנשמות. בנוסף, מוטל על כל אחד להמשיך לעלות ולהתעלות ממדרגה למדרגה עד הגיעו לשורשו שלו ויתר על כן עד הביטול הגמור (הכל לפי הזמן והתהליך בתוך מערכת הבריאה).

העבודה הראשונה לתקן את אשר עיוות שורשה באור שהיה תוך החלל ונסתלק, שכיון שהיה תוך החלל כבר ומחמת הצמצום הסתלק כעת העבודה להמשיכו חזרה למקומו. ומשם שורש לעבודת האדם לתקן את אשר עיוות.

וזו הגירסא בעין חיים 'מן האור העגול שלו', דהיינו האור שהיה תוך החלל והסתלק סביבו ועומד בצורה עגולה.

עבודה זו עיקרה נעשית בידי האדם, והיא עבודת הבירורים הנעשית בזיעת אפיו של האדם.

ומאידך עבודת האדם לאזור חיל לעלות ולהתעלות ולהשיג מדרגות חדשות. עבודה זו שורשה באור שמעיקרא לא עמד תוך החלל וכעת נמשך מכוח הקו, ומשם שורש עבודת הנבראים להגיע למדרגות שלא היו מעיקרא חלקם.

וזו הגירסא הגורסת 'מן האור העליון שלו', דהיינו האור

העליון שמעולם לא היה תוך החלל והוא למעלה מהאור העגול שהיה תוך החלל ויצא סביבותיו.

מדרגה זו זוכים לה בעיקר על ידי סייעתא דשמיא מכוח זכויות האדם, היות והארה זו היא למעלה

מהשגת האדם ומקורה מהאור שלא היה כלל תוך החלל.

דוגמא ברורה לדברים כלפי לימוד התורה הקדושה.

עובר במעי אמו בא מלאך ומלמדו כל התורה התורה כולה וטרם לידתו הוא סוטר על פניו ומשכח ממנו את כל מה שלמד*.

מחד על האדם לחזור וללמוד את כל מה ששכח. אולם מאידך עליו לעסוק גם במה שלא עסק

בהיותו במעי אמו שזו התורה בבחינת 'תורה חדשה מאתי תצא', ולגלות מדרגות שטרם עמד

עליהם בהיותו במעי אמו.

* נדה 5:

בלבני משכן אבנה · עיקר עבודת האדם

[1132656]*	חודש אלול כח ההתחדשות / אני לדודי-דוד וכלה
[1132141]	סליחות כאב על עשייה נגד רצונו ובקשת סליחה על העבר שפגם
[1132657]	חודש תשרי חוש המישוש ברוחניות
[1132172]	ראש השנה קרבת ה' - נכנס לפניו לדין
	תענית צום גדליה צער על צמצום הגדלות (גדליה, גדל - י - ה)
[39011499]	עשרת ימי תשובה תיקון העבר, תשובה, וקבלה לעתיד
[1127878]	שבת תשובה השבת כוחתיו לשורשם ולהביאם למנוחה
[1132284]	יום הכיפורים ניקיון, זכות בלי מחיצה בינו לקב"ה
	בין יוה"כ לסוכות קשר זך שנוגד מתוך יוה"כ, ממשיך לאורך השנה
[1132301]	סוכות חיים בעולם החומר בצלו של הקב"ה
[30484555]	הושענא רבה חיבור כל התהליך הנ"ל לאחד
[30484397]	שמיני עצרת - שמחת תורה שמחה בכל הנ"ל
[1132658]	חודש חשון הריח שנשאר מימים נוראים
[1132659]	חודש כסלו כח השינה
[81281]	חנוכה לראות בכל דבר את שורשו באור
[1132660]	חודש טבת התגברות על פחד
[1130588]	תענית עשרה טבת עשירי שבעשירי (לכלול כל עשר כוחות שבנפש)
[81282]	שובבים ימים של תיקון של אות ברית קודש
[1132661]	חודש שבט כח הלעיטה (אכילה)
[81283]	ט"ו בשבט חיבור לאדם בבחינת עץ השדה
[1132662]	חודש אדר א' כח השמחה
[1132663]	חודש אדר ב' כח השחוק
[1132540]	תענית אסתר דבקות בצמצום-צום, העדר קודם להויה
[81284]	פורים דבקות בכח ההפכים
[37353854 / 34520048]	שושן פורים דבקות בחומה - גבול שכלול בבלתי בעל גבול
[1132651]	חודש ניסן כח השיחה
	שבת הגדול פרישות מכח ע"ז וענפיו
[81269]	כסח דבקות באהבת ה'
[1132083]	ספירת העומר זמן לנקות המידות כהכנת קבלת התורה
[1132652]	חודש אייר התבוננות
[1132052]	ל"ג בעומר דבקות בסוד הפנימי שבכל דבר
[1132653]	חודש סיון כח ההילוך
[38459082]	שבועות דבקות בקוב"ה ישראל ואורייתא חד
[1132654]	חודש תמוז כח הראיה
[33514765]	תענית י"ז תמוז כח השבירה, ירידה לצורך עליה
[1132655]	חודש אב כח העצבות וכח השמחה
[292858]	תשעה באב גילוי אור א"ס בלי כלים
[292858]	ט"ו באב אהבת הבריות נקיה, טהורה וקדושה